

OPPIMIS - JA LEIKKIYMPÄRISTÖT

- KOLMAS KASVATTAJA?

OPPIMISEN
ELÄMYKSIÄ
- HANKE

Uusikaupunki
2018
HANNE NYMAN

*“Oppimis- ja leikkiympäristö
on tila, jossa kulloinkin ollaan.”*

- *Nyman & Korpi 2018*

VARHAISKASVATUKSEN TAVOITE?

- HYVINVOIVA LAPSI
- EDISTÄÄ LAPSEN KOKONAISVALTAISTA KASVUA, KEHITYSTÄ JA OPPIMISTA
- TUOTTA AAKTIIVISIA TOIMIJOITA YHTEISKUNTAAN
- VAHVISTAA OSALLISUUTTA

MAHDOLLISTA AAKO OPPIMISYMPÄRISTÖT TAVOITTEEN MUKAISEN TOIMINNAN?

LAKI & OPPIMISYMPÄRISTÖ - Mitä Vasu sanoo?

Varhaiskasvatustilaki:

3. Tavoitteena on toteuttaa leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset

4. Varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen ympäristö

“Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Se näkyy erityisesti toimintakulttuurissa, oppimisympäristöissä sekä kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudessa”.

- Keskustellaanko arkipedagogiikasta talossa ja tiimeissä?
- Mikä on pedagogisen toiminnan tavoite? Mihin sitoudumme yhdessä ja miten se meillä konkreettisesti käytännössä näkyy?
- Miten arvomaailma näkyy arjessa ja käytännössä?
- Miten ymmärretään pedagogiikka osana oppimisympäristöä?

“Lasten varhaiskasvatussuunnitelmista nousevat tavoitteet otetaan huomioon lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa ja oppimisympäristöjen kehittämisessä.”

(VASU 2017, 32.)

“Toimitilojen ja toimintavälineiden on oltava asianmukaisia ja niissä on huomioitava esteettömyys”

Miten lapsia
kuullaan, miten
havaintoja kerätään?

Videoidaanko?
Voiko materiaalia
käyttää
ympäristöjen
suunnittelun
pohjana?

- Tilat, paikat, yhteisöt, käytänteet, välineet, tarvikkeet. Tavoitteena tukea lapsen kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Monipuoliset ja riittävät leikki- ja toimintavälineet.
- Ergonomia, ekologisuus, viihtyisyys, esteettömyys, valaistus ja akustiikka, sisäilman laatu, siisteys.
- Uteliaisuus, oppimisen halu, ohjaa leikkiin & fyysiseen aktiivisuuteen, tutkimiseen, taiteelliseen ilmaisuun & kokemiseen. Vauhdikas liikkuminen, leikit, pelit, rauhalliseen oleilu ja lepoon.
- Kielellinen kehitys ja kielitietoisuus, kulttuurinen moninaisuus.

“Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöissä toimitaan joustavasti erikokoisissa ryhmissä, joissa jokaisella yhteisön jäsenellä on mahdollisuus osallistua toimintaan ja vuorovaikutukseen. Toiminta pedagogisesti tarkoituksenmukaisissa ryhmissä edistää lasten ja henkilöstön keskittymistä sekä lapsilähtöistä toimintaa.”

(Vasu 2017, 32.)

Pienryhmät

- Miten pienryhmät toteutuvat? Milloin ryhmät muodostetaan? Lapsi - vai aikuislähtöisesti?
- Huomioidaanko lasten kaverisuhteet?
- Mahdollistetaanko oppimista vai estetäänkö?
- Kiertääkö aikuiset kaikissa pienryhmissä?
Jos ei, niin miksi ei? Lapsen oikeus kaikkiin ryhmän aikuisiin?
- Miten pienryhmät toimivat? Toimivatko koko päivän vai osan päivää?
- Miten varmistetaan, että kaikki lapset saavat lastentarhanopettajan ohjausta?
- Onko toiminta joustavaa ja lapsen tarpeet huomioivaa?

Miten lapsia
kuullaan ryhmiä
muodostettaessa?

POHDITTAVAKSI...

“Oppivassa yhteisössä on tilaa erilaisille mielipiteille ja tunteille. Lapsia ja henkilöstöä kannustetaan rohkeasti jakamaan ajatuksiaan ja kokeilemaan uudenlaisia toimintatapoja. Jatkuvasti toimintaansa arvioiva ja kehittävä yhteisö haastaa itseään sekä tunnistaa ja hyödyntää vahvuuksiaan. Oppivassa yhteisössä arvostetaan kunnioittavaa ja huomaavaista käytöstä. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä “.
(Vasu 2017, 29.)

Voiko työyhteisössä olla turvallisesti omaa mieltä?

Missä pedagogista keskustelua käydään?

Johtaako johtaja pedagogiikkaa ja ihmisiä vai “laitosta”?

Oppiva yhteisö

- Miten käsite on avattu työyhteisössä?
- Mitä oppiva yhteisö tarkoittaa?
- Mihin on sitouduttu, kun toimitaan käsitteen mukaisesti arjessa?

Tledostetaanko yhteisössä miten oppiva yhteisö purkaa pois ns. vanhat asetelmat yhteisössä?

POHDITTAVAKSI...

Mikä on yksikön pedagogisen toiminnan ns. linja oppimis- ja leikkiympäristön suhteen?

- Mihin on yhdessä sitouduttu?
- Millaisia oppimisympäristöjä on käytössä?
- Miten yhteisöllisyys näkyy ympäristössä?
- Miten jokaisen työntekijän tai lapsen kädenjälki, vahvuudet, sitoutuminen, tieto ja taito näkyy tai tulee nähdyksi yhteisössä?
- Miten lasten tavaroista, leluista ja materiaaleista huolehditaan yhdessä?
- Noudattaako kaikki työntekijät yhdessä sovittua?
Jos ei, miksi ei? Mitä asialle tehdään?

Mitä on yhdessä sovittu?

Vain sovittua voi arvioida!

POHDITTAVAKSI...

Ilmapiiri

- Onko työyhteisössä emotionaalisesti turvallinen ilmapiiri?
- Tiedostetaanko mitkä tekijät vaikuttavat ilmapiiriin?
- Voiko työkavereihin ja johtajaan luottaa?
- Pelataanko työyksikössä ns. samaa peliä?
Jos ei, mitä asialle tehdään?

- Tiedostetaanko, että ilmapiiri on yksi vaikuttavimmista tekijöistä oppimisympäristössä?
- Sallitaanko hiljaisesti epäasiallinen käytös tai puhe?
- Sallitaanko leikillisuus, höpsöttely ja heittäytyminen?

LAPSET AISTIVAT ja NÄKEVÄT KAIKEN!

Kasvattajan oma kasvatusnäkemys: **KUKA SINUSSA PUHUU?**

- Millaisia muistikuvia meillä on omasta lapsuudestamme?
- Oletko miettinyt millä tavalla, miten ja miksi omat kokemuksesi leikistä, leikkimisestä, aikuisista, odotuksista ja vaatimuksista, turvallisuudesta tai turvattomuudesta, kulloisenkin ajan yhteiskunnallisen kasvatuksen ilmapiiri ja ns. henki vaikuttaa sinussa yhä edelleen? Vai vaikuttaako?
- Millainen oli lapsuutesi tärkeä kasvattaja, jonka muistat elävästi? Mitä hyvää hänessä oli?
- Miten aikuisena tavoitat ajatuksen, että meissä jokaisessa elää sisällä lapsi yhä edelleen? Miten se näkyy? Miten huomioimme lasten “lapsuutta” arjessa?
- Mihin oma kasvatusnäkemyksesi arjessa konkreetian tasolla perustuu? Kuka sinussa puhuu?

Kasvattajan omat vuorovaikutustaidot: **KUINKA MINÄ PUHUN?**

- Kuinka kohtaan lapsen arjessa, pysähdyinkö, olenko läsnä ja kuuntelen?
- Olenko sensitiivinen, lapsen tavoitettavissa ja valmiina vastaanottamaan pienimmätkin viestit?
- Pysähdy kuuntelemaan omaa puhettasi a) kasvattajana b) työkaverina
  - Haluaisinko itse, että minulle puhuttaisiin samalla tavalla?

POHDITTAVAKSI...

“Fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen ulottuvuus “

- SUUNNITELLAANKO TUOKIOITA VAI LEIKKIÄ?
TEKEMISTÄ VAI OPPIMISYMPÄRISTÖÄ?
TAPAHTUMIA VAI VUOROVAIKUTUSTA?
- MITEN SUUNNITELLAAN LEIKKI OSAKSI OPPIMISYMPÄRISTÖÄ?
- Arviointi tapahtuu kasvattajan oman työn reflektoinnin kautta.
Onko työote reflektiivinen? Jos on, mitä se käytännössä tarkoittaa?
Kuka reflektoi ja kenen kanssa?
- Mihin kiinnitetään oppimisympäristössä huomiota, jos toiminnan lähtökohtana on laadukas vuorovaikutus?

OPPIMIS- JA LEIKKIYMPÄRISTÖ - KOLMAS KASVATTAJA?

Viidakkoleikki

LEIKKI ELÄÄ

- MIELESSÄ
- TARINASSA
- SEINÄLLÄ
- KATOSSA
- LATTIALLA
- PÖYDÄLLÄ
- HYLLYSSÄ
- YMPÄRISTÖSSÄ
- AIKUISISSA
- ASETEISSA
- ULKONA

Miten fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen ympäristö avautuu kasvattajan tietokäsityksessä?

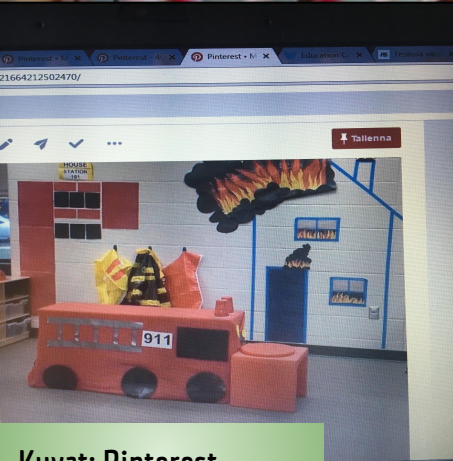

Kuva: Myllymäen pk

Palomieskoulu

Kuva: pk Valssi

- Rekvisiitta
- Lavastus
- Roolileikit
- Satuseikkailu
- Aikuisen heittäytyminen

Kuvat: Pinterest

TARJOUMAT TILASSA – MITÄ YMPÄRISTÖ VIESTII LAPSELLE?

MITEN TARVIKKEET JA MATERIAALIT OVAT ESILLÄ?

- KYNÄT
- MUOVAILUVAHA
- MAALAUSTARVIKKEET
- ASKARTELUTARVIKKEET
- PAPERIT
- PALAPELIT
- PELIT
- LELUT ja EPÄLELUT
- MAJAKANKAAT
- TABLETIT JA KAMERAT
- KIRJAT

x

LEIKIN RIKASTAMINEN REKVISIITILLA
LEIKIN MONIPUOLISTAMINEN, MALLI
TARINALLISUUS

ERILAISIA LEIKKIKÄRRYJÄ TAI
RAKENNETTUJA LEIKKIPAikkoJA

Kuvat: Pinterest

PERUSLEIKKIPAIKAT KUNTOON

- Kotileikki joka ryhmässä
- Rakentelupaikka
- Ateljee
- Kirjasto
- Pelihalli

LEIKIN RIKASTAMINEN "EPÄLELUT"

- kankaat
- lasikivet
- kepit
- palikat jne.

PERUSLEIKKIPAIKAT
KUVITETTUNA
YMPÄRISTÖSSÄ
OHJAAMASSA
TOIMINTAA

KUVAT YMPÄRISTÖSSÄ OHJAAMASSA TOIMINTAA

Kuvat: Pinterest

LEIKIT JA LELUT VOIVAT TOIMIA TARJOUNINA JA OLLA ESILLÄ TAVALLA, JOKA POIKKEAA PERINTEISESTÄ AJATTELUSTA. MITÄ MUUTA esim. AUTOLEIKISSÄ VOI OLLA TARJOLLA KUIN AUTOJA?

Kuvat: Pinterest

VOIKO "KOTILEIKISSÄ" OLLA MUUTAKIN KUIN
KEITTIÖ? ESIM. SAUNA? KIRJASTO? OLOHUONE?
AUTOTALLI?

Kuvat: Kartanonkosken pk

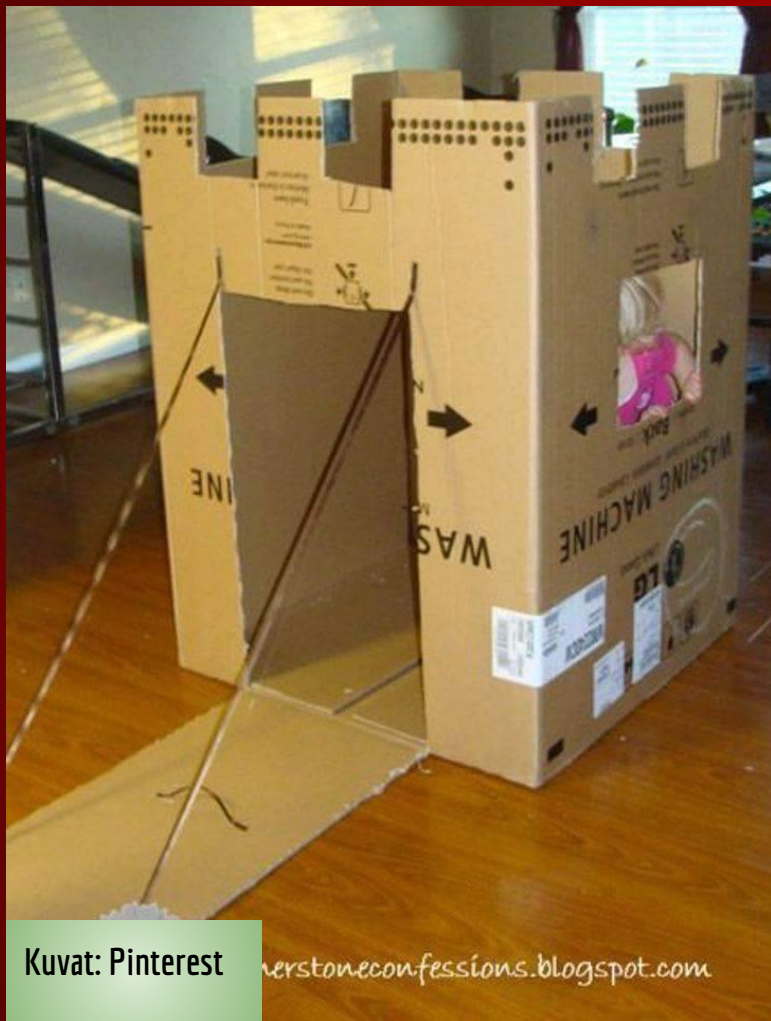

**KOLMIULOTTEINEN
LEIKKI
ON ELÄVÄ!**

**LEIKKI TULEE ULOS
LAATIKOSTA,
SEINÄLTÄ,
LATTIALTA,
KATOSTA...**

**MINNE JA MITEN LEIKKI VOI
MUOVAUTUA OSAKSI
YMPÄRISTÖÄ?**

**MITÄ OPETAT
YMPÄRISTÖN KAUTTA?**

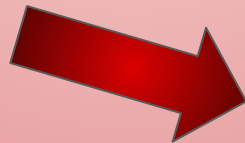
Kuvat: Pinterest

verstoneconfessions.blogspot.com

MITEN RIKAS OPPIMISYMPÄRISTÖ LUODAAN?

- Havainnoimalla lasten toimintaa aktiivisesti. Missä ja mitä lapset leikkivät ja tutkivat mielellään? Miksi joku leikkipaikka kiinnostaa ja joku ei? Arvioimalla lasten kanssa ympäristöä esim. tunnelaputuksella. (ks. Vasun käyttöopas- kirja)
- Ylläpitämällä aktiivisesti kiinnostavaa ympäristöä sekä laittamalla perusleikkipaikat kuntoon. Ehjät lelut, välineet, riittävästi materiaalia rakentamiseen ja leikin luomiseen.
- Tutkimalla erilaista saatavilla olevaa materiaalia, esim. Pinterest.
- **Aktiivinen ote arjessa: tarjoile, lavasta, käytä rekvisiittaa, ideoi, suunnittele, toteuta.**
- Vastaamalla lasten aloitteisiin ja ottamalla lapset mukaan suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan ympäristöjä.
- Tahtotilalla ja asenteella. Innostamalla ja innostumalla.
- Tiedostamalla ilmapiirin merkitys osana oppimisympäristöä (Oppivan yhteisön periaate. Aina.)
- Yhteinen suunnittelu, ideointi ja toteutus. Arviointi.

JOKAISEN KASVATTAJAN SITOUTUMINEN!

*Katso ympäristöä
vieraan ja lapsen silmin!*

*Mitä teet aikuisena
lapsen leikkiympäristön
hyväksi?*

*Onko
ympäristö
esteettinen?*

*Houkutteleva?
Inspiroiva?
Mahdollistava?*

